

Визначені нами вище мета та задачі дослідження дають змогу визначити його основні напрями дослідження:

- теоретико-правові засади оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі;
- організації початкового етапу оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі;
- особливості здійснення заходів з оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі.

Визначені нами напрями вказаного наукового дослідження дозволять вирішити існуючі теоретичні та прикладні проблемні питання організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі.

Список використаних джерел:

1. Вавриш А. В. Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами у протидії злочинам проти власності у будівельній галузі. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 5 (255). С. 222–225.
2. Дараган В. В., Яковченко О. І. Визначення основних напрямів дослідження проблемних питань організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією лінії роботи щодо незаконного заволодіння транспортними засобами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: Науковий журнал. 2022. № 1 (116). С. 229-233.

Олексій БОЙКО,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального
процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ІЗ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ЗА НАДХОДЖЕННЯ ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ДО ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ПОВ'ЯЗАНІ З РАКЕТНИМИ ОБСТРІЛАМИ

Боротьба зі злочинністю становить серйозну загрозу цивілізованому розвитку держави та є актуальним завданням слідчих та оперативних підрозділів. У зв'язку із запровадженням по всій території України 24.02.2022 року воєнного стану [1] та зростання злочинності, держава вимагає від органів досудового розслідування та органів, які здійснюють оперативно-розшукову

діяльність Національної поліції України, адекватного використання всього арсеналу кримінальних процесуальних та оперативно-розшукових сил та засобів.

З метою протидії злочинності, стримування її соціального зростання та ефективному розслідуванню воєнних злочинів пов'язаних з ракетними обстрілами, слідчим та оперативним підрозділам Національної поліції України при надходженні заяв і повідомлень про воєнні злочини необхідно здійснювати постійну взаємодію між собою.

До правової основи взаємодії слідчих з оперативними підрозділами при надходженні заяв і повідомлень про воєнні злочини пов'язані з ракетними обстрілами можна віднести: Конституція України, міжнародні договори України з питань взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, кримінальне та кримінальне процесуальне законодавство України, інші НПА України, щодо організації взаємодії слідчих з оперативними підрозділами поліції.

До відомчих нормативно-правових актів, які регулюють питання взаємодії слідчих з оперативними підрозділами при надходженні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення в тому числі і воєнні злочини відноситься:

1) наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», 2) наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події», 3) спільний наказ МВС України МОЗ України, Офісу Генерального прокурора від 09.03.2022 № 177/450/46 «Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України», 4) наказ МВС України від 24.07.2017 № 621 «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами», 5) наказ МВС України від 19.08.2019 № 691 «Про затвердження Інструкції про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України», 6) наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України», 7) наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129 «Про затвердження

Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8] та ін.

Розглянемо повноваження слідчих та оперативних підрозділів під час надходження заяв і повідомлень про воєнні злочини пов'язані з ракетними обстрілами.

Наразі КПК України не містить поняття «оперативні підрозділи» а лише визначає їх перелік та право на здійснення СРД та НСРД у кримінальних провадженнях за письмовими дорученнями слідчого при виконанні яких вони користуються повноваженнями слідчого [9]. Також повноваження співробітників оперативних підрозділів передбачені в спеціальному ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» [10] та відомчих НПА.

Повноваження слідчого у процесі здійснення взаємодії з реагування на заяви і повідомлення про воєнні злочини пов'язані з ракетними обстрілами до внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР врегульовано нормами КПК України та відомчими НПА. Для раціональної взаємодії слідчих з оперативними підрозділами у разі надходження заяви і повідомлення про вчинення кримінальних правопорушень у тому числі і воєнні злочини пов'язані з ракетними обстрілами, створюються слідчо-оперативні групи (далі – СОГ), що відносяться до чергових частин органів та підрозділів поліції. Вказані СОГ згідно графіку чергування, що затверджується керівником органу, підрозділу поліції та погодженого з керівником органу досудового розслідування (дідання) формуються з працівників поліції [2].

До складу СОГ можуть входити слідчі (дознавачі), працівники оперативних підрозділів, інспектори-криміналісти (техніки-криміналісти), а також (за необхідності) кінологи зі службовими собаками [2].

Якщо в результаті ракетного обстрілу є загиблі, то в такому разі відповідно до ч. 1 ст. 238 КПК України слідчим обов'язково до огляду трупа залучається судово-медичний експерт або лікар [9]. Також при обстрілі, що призвів до виникнення пожежі, до складу СОГ обов'язково залучається спеціаліст відповідного територіального органу ДСНС [5].

Наприклад, при надходженні повідомлення про ракетний обстріл також до складу СОГ можуть входити спеціалісти-вибухотехніки, що залучають для проведення огляду місця події, а також для проведення спеціальних вибухотехнічних робіт а також для надання технічної допомоги під час проведення експертного експерименту, експериментального вибуху, експериментального випробування, відбирання проби вибухових речовин в якості спеціалістів в кримінальному провадженні відповідно до ст. 71 КПК України [6].

Відповідно до наказу МВС України від 19.08.2019 № 691 доступ до огляду місця події відповідної місцевості, об'єкта надається лише після того як завершиться їх обстеження спеціалістам-вибухотехнікам а також складення акта перевірки об'єкта на наявність вибухових матеріалів. На місці події слідчий не може давати доручення спеціалістам-вибухотехнікам щодо прискорення проведення відповідних робіт. Усі дії спеціалістів-вибухотехніків, що стосуються проведення ними вибухотехнічних робіт з розряджання, знищення та ін. фіксуються відеозаписом, який долучається до протоколу огляду місця події. Якщо під час огляду вилучаються вибухові матеріали, їх повинен оглянути спеціаліст-вибухотехнік для визначень категорій вибухонебезпечності а також надання рекомендації щодо подальшого поводження з ними [6].

У випадку виявлення вибухових матеріалів рішення про подальше поводження (розряджання, руйнування або знищення) приймаються спеціалістами-вибухотехніками за узгодженням зі слідчими.

Виявлені під час огляду вибухові матеріали необхідно вилучати, описувати та упаковувати спеціалістам-вибухотехніком, про що слідчий вносить відповідні відомості до протоколу огляду, в якому додатково зазначається установа, до якої спеціаліст-вибухотехнік надалі (після проведення огляду) доставлятиме вилучене в безпечному стані для зберігання у спеціальному приміщенні. Під час вилучення означених предметів та речовин необхідно проводити фото- або відеозапис.

Після закінчення огляду вибухової речовини, боєприпасу або такого, що його нагадує, та внесення відомостей до ЄРДР слідчий вносить постанову про призначення відповідної судової експертизи, надає письмове доручення спеціалісту-вибухотехніку [2].

Більш детально повноваження слідчих та оперативних підрозділів щодо їх взаємодії при надходженні заяв і повідомлень про воєнні злочини пов'язані з ракетними обстрілами передбачені в розділі XIV наказу МВС України № 575, зокрема, 1) слідчі з членами СОГ та спеціалістами, що залучаються невідкладно після надходження повідомлень про загрози вибухів організовують проведення огляду за місцем можливого знаходження вибухових пристроїв, після завершення якого (не пізніше 24 годин після надходження заяв чи повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення) вносять відомості до ЄРДР; 2) керують діями членів СОГ в т.ч. працівниками оперативних підрозділів та залучають їх до проведення ОМП [2].

Відразу виникає питання як бути слідчому, якщо надійшло повідомлення не про загрозу вибуху а про ракетний обстріл якогось об'єкта?

Вважаємо, що п.п. 1 п. 8 розділу XIV наказу МВС 575 не зовсім відповідає тим викликам, які стоять сьогодні перед правоохоронними органами в умовах воєнного стану. В означений пункт необхідно внести відповідні зміни та

викласти в наступній редакції: слідчі з членами СОГ та залученим спеціалістом невідкладно після надходження повідомлень про загрози вибухів чи обстрілу організовує проведення огляду за місцем обстрілу чи можливих знаходжень вибухових пристроїв, після завершення якого (не пізніше 24 годин після надходження заяв чи повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення) вносять відомості до ЄРДР.

До повноважень співробітників оперативних підрозділів відноситься: 1) встановлювати та опитувати громадян з метою отримати інформацію про обставини вчиненого правопорушення; 2) на прилеглий до місця події територій встановлювати наявність камер відеоспостереження; 3) про результат вжитих заходів інформувати слідчих письмово; 4) за дорученням слідчих (дізнавачів) забезпечують виконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів у найкоротший строк (якщо зазначено в ухвалі надання йому права тимчасового доступу до речей і документів) [2].

На нашу думку п.п. 6 п. 9 XIV наказу МВС 575 не відповідає вимогам п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України, в якому зазначено, що слідчий має право доручати лише проведення СРД та НСРД відповідним оперативним підрозділам а не заходів забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей і документів.

Для усунення відповідної прогалини вважаємо за необхідне внести зміни до п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України в якому передбачити право слідчого надавати доручення не лише про СРД та НСРД але і право на здійснення процесуальних дій відповідним оперативним підрозділам.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/64/2022?msclkid=a0bd6609c07b11ec9646419819b2e800#Text> (дата звернення 08.11.2023).

2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text> (дата звернення 08.11.2023).

3. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text> (дата звернення 08.11.2023).

4. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України : спільний наказ МВС України МОЗ України, Офісу Генерального прокурора від 09.03.2022 № 177/450/46. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#n7> (дата звернення 08.11.2023).

5. Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами : наказ МВС України від 24.07.2017 № 621 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

6. Про затвердження Інструкції про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 19.08.2019 № 691 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

7. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України : наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

8. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 08.11.2023).

10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 08.11.2023).

Артем БУДНІК,
співробітник
Служби безпеки України

ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ СБУ ОЗНАК КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (огляд практичного досвіду)

Однією з ключових складових сучасної державно-правової стратегії в Україні є перетворення системи запобігання та протидії корупції. Досягнення успіху у цьому важливому процесі є передумовою для налагодження довіри громадян до влади, зміцнення економічного потенціалу країни та поліпшення життєвого стандарту українського населення.

Корупція може існувати в будь-якому державному або правоохоронному органі, включаючи Службу безпеки України (далі – СБУ). Присутність корупційних явищ серед кадрів СБУ є серйозним викликом, що потребує невідкладної уваги та прискореної протидії з боку підрозділів Управління внутрішньої безпеки СБУ (далі – ПВБ). Впровадження внутрішнього відомчого